

'Buy American, eerste test voor Obama'

Ivan Van de Cloot
Hoofdeconoom
Itinera Institute

De staallobby heeft het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden overtuigd om een "Buy American"-clausule toe te voegen aan het relanceplan. De grote test voor de nieuwe Amerikaanse president is een feit: zal Obama al dan niet zijn veto gebruiken tegen de protectionistische clausule?

Het is geen mooi gezicht, maar deze dagen steekt een oud monster de kop weer op, dat van het protectionisme. Zo heeft de staallobby het Amerikaanse huis van afgevaardigden overtuigd om een "Buy American"-clausule toe te voegen aan het relanceplan dat een antwoord moet bieden aan de economische crisis. Het is dan ook een economische wetmatigheid dat wanneer er een recessie voor de deur staat, alle mooie woorden over internationale samenwerking en handel het onderspit

delven. In Groot-Brittannië braken er vorige week spontane stakingen uit om te demonstreren tegen het tewerkstellen van Portugese bouwarbeiders bij de constructie van een olieraffinaderij. Erg vervelend was dat de stakers bordjes droegen met de slogan "British jobs for British workers", een slagzin waarvan de Britse premier Gordon Brown zich herhaaldelijk bediende tijdens zijn aanstelling als eerste minister in 2007. Destijds werd Brown openlijk beticht van racisme en xenofobie en dat plaatst zijn oproep tegen protectionisme op het Wereld Economisch Forum te Davos in een ander daglicht. Het is in elk geval altijd belangrijk om de woorden van politici af te toetsen aan hun daden. De teller voor aangekondigde steun aan de Britse autosector vanwege de regering Brown staat momenteel al op 2,3 miljard pond. Andere landen blijven uiteraard niet achter. Philippe Mellier, de topman van Alstom deed eerder zijn beklag over de Chinezen die hun markt voor Europees treinmaterieel sluiten. Het Chinees relanceplan dat goed is voor 293 miljard dollar, specificeert met name dat het treinnetwerk volledig door nationale

'Buy American, eerste test voor Obama'

bedrijven ontwikkeld en aangelegd dient te worden.

Dit alles roept onfrisse herinneringen op aan de golf van protectionisme die de wereld overspoelde tijdens de Grote Depressie van de jaren 1930. De oorspronkelijke "Buy American Act" dateert overigens uit die periode, maar werd in de jaren 1980 grotendeels terug afgebouwd. In de jaren 1930 ging het vooral om het befaamde "Smoot-Hawley Tariff" wat de invoerrechten op duizenden landbouw- en industrieproducten verhoogde. Meer dan duizend economen van de meest prestigieuze universiteiten ondertekenden tevergeefs een petitie aan President Herbert Hoover om de wet van zijn Republikeinse partijgenoten Reed Smoot en Willis Hawley tegen te houden. De wereldhandel zakte toen met de helft wat een belangrijke rol speelde om de economische crisis te transformeren tot een regelrechte depressie. Het duurde nadien decennia vooraleer al de handelsbeperkingen uit die periode opnieuw ontmanteld waren. Enerzijds kan men aanvoeren dat de economie tegenwoordig zo internationaal vervlochten is dat dergelijke implosie van de handel niet meer mogelijk is. Anderzijds is de economie veel kwetsbaarder dan toen voor een correctie van de handel zodat een veel kleinere krimp ook een zware mokerslag zou betekenen.

In de jaren 1930 probeerde Irving Fisher, de toenmalige ongekroonde prins van de

economen, de president te overtuigen dat protectionisme contraproductief zou zijn. Zijn argument was dat de buitenlandse handelspartners hun schulden niet meer zouden kunnen terugbetalen aan de Verenigde Staten indien ze minder konden exporteren. Op dit moment is het echter Amerika dat een enorm tekort op de handelsbalans heeft opgebouwd tegenover de rest van de wereld. Toch weten de economische adviseurs van de president goed genoeg dat het opwerpen van handelsbelemmeringen erop neer komt dat men in eigen voet schiet. Een mooi voorbeeld was het heropbouwen van de befaamde Oakland Bay Bridge in San Francisco in de jaren 1990. De staatsregels legden toen al op dat men binnenlands staal diende te gebruiken tenzij het minstens 25 percent duurder zou uitkomen dan met geïmporteerd staal. Niet toevallig kostte de

winnende binnenlandse aanbesteding 23 percent meer dan de beste buitenlandse offerte. Het gevolg was een meerkost van 400 miljoen dollar. Dit is een belangrijke les voor de huidige discussies omtrent herstelplannen. Protectionistische maatregelen komen uiteindelijk niet ten goede aan de binnenlandse werkgelegenheid, maar worden vooral gecapteerd door de beschermde industrie in de vorm van hogere prijzen. Zo lekt er dus geld weg dat anders gebruikt had kunnen worden om projecten te realiseren die ook werkgelegenheid creëren.

“
De economische adviseurs van de president weten goed genoeg dat het opwerpen van handelsbelemmeringen erop neer komt dat men in eigen voet schiet
”

'Buy American, eerste test voor Obama'

De "Buy American"-clausule ondervindt ondertussen ook al tegenstand van grote Amerikaanse bedrijven zoals General Electric en Caterpillar. Over heel de wereld staan immers herstelplannen in de steigers waar Amerikaanse bedrijven wel eens van een koude reis kunnen terugkeren indien de Amerikaanse overheid volhardt in de boosheid. Het gevaar op een werkelijke handelsoorlog wordt dan immers reëel. Op korte termijn zijn het meestal de bedrijven die een speciaal voordeel kunnen halen, die zich goed organiseren om een luisterend oor te vinden bij de machtshebbers om handelsbelemmeringen te bepleiten. Het is de anonieme consument die het slachtoffer wordt. Het is pas op termijn dat de nadelige effecten ook voor de beleidsvoerders duidelijk worden.

Toen de ministers van de twintig machtigste industrielanden in november van vorig jaar bijeenkwamen, was het enige concrete resultaat de belofte om zich niet te vergripen aan protectionisme. Ondertussen lezen we in de "Buy American"-clausule dat het departement voor binnenlandse veiligheid in de Verenigde Staten de uniforms voor zijn agenten moet maken met Amerikaans textiel. Zowel deze textielclausule als de staalclausule zullen waarschijnlijk door de Wereldhandelsorganisatie als strijdig met de handelsverdragen worden beschouwd. In die zin waagt het Huis van Afgevaardigden zich in een handelsoorlog die ze gedoemd zijn te verliezen. Het

belang van de huidige discussie is vooral symbolisch. Als de Verenigde Staten die traditioneel de grote bepleiter van vrijhandel zijn, bezwijken onder de verleiding van protectionisme dan zou het hek wel eens helemaal van de dam kunnen zijn. In de internationale politieke economie is het een bekende doctrine dat op momenten dat de Verenigde Staten (vrezend) aan macht in (te) moeten boeten, het vooral de vrijhandel is die daarvan het kind van de rekening wordt. Het schijnt deze keer niet anders te zijn...

Van meet af aan bestond bij economen de vrees dat de gematigde Obama opgejaagd zou worden door de meer radicale Democratische achterban in het Congres. De grote test voor de nieuwe Amerikaanse president waarop zoveel verwachtingen werden geprojecteerd, is dan ook nabij: zal Obama al dan niet zijn veto gebruiken tegen de protectionistische clausule? Laten we hopen dat dit niet al het eerste incident zal zijn waarbij Obama de naïeve hoop van de rest van de wereld torpedeert, één maand na zijn beëdiging.

Ivan Van de Cloot

Hoofdeconoom Itinera Institute,
een onafhankelijke denktank
voor duurzame economische groei en
sociale bescherming

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor beleidshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

L'Itinera Institute est un think-tank et do-tank indépendant qui, au-dessus et au-delà des partis politiques, des différences régionales et des groupes d'intérêt, veut identifier les chemins de réformes qui garantissent une croissance économique et une protection sociale durables en Belgique et dans ses régions.

Verantwoordelijke uitgever - Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur